כט: המוכר שדהו פרק תשיעי ערכין

המוכר. היתה שנת שדפון וירקון או שביעית אינה עולה לו מן המנין. בפ' המקבל (כ"מ דף קו.) מפרש שהשדפון וירקון הוה נמי כמו כן בכל העולם דלא יש השדפון בנגמא בהכי לא תנן דעולה לו מן המנין דיקא נמי דקתני שביעית שאסור לזרוע בו (בכל העולם): **נרה או** הובירה עולה לו מן המנין. בגמרא מפרש אמאי תנא נרה כיון דתנא הובירה דעולה כ"ש נרה והוה מצי למימר לא זו אף זו קתני: **התם לא הדרא ומובנא.** פי' רש"י כמו שמכרה בקטנותה ויצאה בת מורין בסימני נערות לא הדרא ומזבנא כדאמר בקדושין (דף יח. ושם) דאין אדם מוכר כמו לשפחות אחר שפחות כדנפקא לן מבנגדו הה כיון שנגד הה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה הלכך יציאה גמורה היא ואיכא למימר ק"ו עכ"ל ול"נ דהא פלוגתא דתנאי היא התם לכך פירש ר"י דאפי' למ"ד בעלמא דאדם מוכר כמו לשפחות אחר שפחות היינו דהיינו סימנים מיהא [מודה דלא מזדבנא] אינא ק"ו (דלא מזדבנא) מיהו ק"ק גבי מוכר שדהו נמי אמאי מהאי ק"ו דלא תימכר עוד מיהו יש לחלק דלא דמיא לק"ו דכמו כיון שכאן לה סימני נערות אינו יכול לחזור ולקחה אבל מוכר שדהו בשעת היובל אין הק"ו טוב כל כך כמו גבי מוכר כמו שהרי היובל יעבור ויהיה כמתמה ועוד יש לפרש כמו שפרש"י לפי שאין אדם מוכר כמו לשפחות אחר שפחות ואע"ג דפליגי הה תנאי מיהו קיימא לן כר"ש דסבירא ליה התם דאסור למכור: **ולא** ידענא הי מינייהו המקח בטל. ומי קשיא פשיטא דאחך דהמוכר שדהו בשעת היובל קאמר שמואל דהמקח בטל ומעות מוחזרים דאי מעות מוחזרין

המוכר את שדהו בשעת היובל אינו מותר לגאול פחות משתי שנים שנאמר במספר שני תבואות ימכר לך היתה שנת שדפון וירקון או שנת שביעית אינו עולה מן המנין נרה או הובירה עולה לו מן המנין רבי אליעזר אומר מכרה לו לפני ראש השנה והיא מליאה פירות הרי זה אוכל ממנה שלש תבואות בשתי שנים: **גמ'** המוכר שדהו בשעת היובל וכו' אינו גואל לא קתני אלא אינו מותר לגאול אלמא קסבר איסורא נמי איכא דאפילו קרקושי זווי נמי אסור ולא מיבעיא מוכר דקאי בעשה דכתיב במספר שני תבואות ימכר לך אלא אפילו לוקח נמי קאי בעשה דבעינן שנים תקנה וליכא איתמר המוכר שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר מכורה ויוצאה ושמואל אמר אינה מכורה כל עיקר מאי טעמא דשמואל קל וחומר ומה מכורה כבר יוצאה דלא אמרינן קל וחומר כי ה"ג תימכר ולרב לא אמרינן קל וחומר כי ה"ג והתניא יכול ימכור אדם את בתו כשהיא נערה אמרת קל וחומר ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר התם לא הדרא מיזדבנא הכא הדרא מיזדבנא מיתיבי אחר היובל שנים תקנה מלמד שמוכרין סמוך ליובל מופלג מן היובל מנין ת"ל לפי רוב השנים ולפי מעוט השנים ובשנת היובל עצמה לא ימכור ואם מכר אינה מכורה אמר לך רב אינה מכורה למספר שני תבואות אבל מכורה היא ויוצאה

ואי איזדבוני מיזבנה תיקום ברשותיה עד בתר יובל ובתר יובל ניכליה שני תבואות ונידהדרה מי לא תניא אכלה שנה אחת לפני היובל משליימין לו שנה אחרת אחר היובל התם נחית לאכילה הכא לא נחית לאכילה אמר רב ענן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי חדא הך ואידך המוכר עבדו לעובד כוכבים או בחוצה לארץ יצא לחירות חדא הדרי זבינו וחדא לא הדרי זבינו ולא ידענא הי מיניה אמר רב יוסף ניחוי אנן מדתניא בברייתא המוכר עבדו בחו"ל יצא לחירות וצריך גט שיחרור מרבו שני ש"מ מדקרי ליה לשני רבו אלמא לא הדרי זבינו וכי קאמר שמואל הכא אינה מכורה ומעות חוזרין

המוכר. בשעת היובל. בזמן שהיובל נוהג: **פחות משתי שנים** אבל לאחר שתי שנים אם יש רוצה לפדותה בעל כרמו של לוקח ונותן לו לפי מה שמכרה כדכתיב (ויקרא כה) ומשב את שני ממכרו שמחשב כמה שנים משמכרה עד היובל ומחלק הדמים לפי השנים כגון אם מכרה קודם היובל עשר שנים בעשר ליטרין נמצא שמכר פירות של כל שנה ושנה (א) בליטרא שהרי פחות מכירה אינה אלא עד היובל הלכך אם שהתה ביד לוקח ה' שנים ואח"כ בא מוכר לגאלה מנכה לו לוקח ה' ליטרין ליטרא לכל שנה שאכלה שכך עלה חשבון כשיגאל מתחילה: **אינו עולה מן המנין.** השתי שנים להא שני תבואות כתיב שתי שנים הראויין לתבואה שהשה ביד לוקח אבל היתה שנה הראויה לתבואה וערה ולא זרעה לו הוכיחה שהגיחה בוהה אפשר' מיר לא עשה בה איהו אפשרי מנפשיה ועולה לו במנין שתי השנים: **אלא אבואות.** אותה (ב) העומדת בה בשעת קנייה ושתי תבואות בשתי שנים שהתה בידו: **גמ' אינו גואל לא קתני.** דליהוי משמע אינו דין שיכולו את הלוקח להחזיר לו בפדיון בפחות משתי שנים: **דאפילו קרקושי** (ג) **נמי אסור.** למוכר להראות זחין ללוקח כדי שיטעה בעניינו להחזירה לו: **שנים תקנה.** (ד) במספר שנים אחר היובל תקנה דמשמע שהתה קנויה לו שתי שנים ואי מהדר ליה מקמי הכי עובר בעשה: **מכורה ויוצאה.** ביובל וזה הלוקח איכה בעותיו: **אינה מכורה.** כל עיקר והמעות מוחזרין: **מכורה כבר.** קודם היובל (ה): אמה העבדייה יוצאה בסימני נערות כדתניא (קדושין דף ד.) ויצאה חנם (ו) אלו ימי נערות: **הפס.** בתו שמכר בקטנותה ויצאה בת מורין בסימני נערות לא הדרא ומזדבנא לעולם כדאמרינן (קדושין דף יח.) ואין אדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות דנפקא לן מבנגדו הה (ז) כיון שנגד הה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה הלכך יציאה גמורה היא ואיכא למימר ק"ו דאי מזדבנן לה בימי נערות דאינה מכורה אבל אדה היוצאה לבעלים ביובל הדרא ומזדבנא לאחר היובל אם ילדה הלכך בשנת היובל נמי דאי למוכרה ויוצאה לו בתנם: **אחר היובל.** משמע אחר היובל מיד: **שנים תקנה.** שאם תקנה שדה מהא בידך שתי שנים בעל כרמו של מוכר ואפילו הוא רוצה לפדותה: **לפי רוב השנים.** שיהיה עד היובל תרבה מקנתו ממכרה ביוקר שהרי עד היובל תהא קנויה לו אם לא יפדנה ולפי מעוט השנים ממכרה בזול כדי שלא תונה את חבירך. ומשמעינן מהכי קראי דמוכרין בין בסמוך ליובל (ח) שעבר בין מופלג ממנו כמה שנים: **למספר שני תבואות.** (ט) לאחר שתי שנים ליהדרה כלומר שהרי יובל שעבר עליה מי לא תניא (ט) בלוקח שהתה אינה אלא עד היובל הלכך אם שהתה ביד לוקח ה' שנים ואח"כ בא מוכר לגאלה מנכה לו לוקח ה' ליטרין ליטרא לכל שנה שאכלה שכך עלה חשבון כשיגאל מתחילה (י): **אינו עולה מן המנין.** השתי שנים להא שני תבואות כתיב שתי שנים הראויין לתבואה שהשה ביד לוקח אבל היתה שנה הראויה לתבואה וערה ולא זרעה לו הוכיחה שהגיחה בוהה ולא אפשרי' מיר לא עשה בה איהו אפשרי מנפשיה ועולה לו במנין שתי השנים: **אלא אבואות.** אותה (יא) העומדת בה בשעת קנייה ושתי תבואות בשתי שנים שהתה בידו: **גמ' אינו גואל לא קתני.** דליהוי משמע אינו דין שיכולו את הלוקח להחזיר לו בפדיון בפחות משתי שנים: **דאפילו קרקושי** (יב) **נמי אסור.** למוכר להראות זחין ללוקח כדי שיטעה בעניינו להחזירה לו: **שנים תקנה.** (יג) במספר שנים אחר היובל שהתה דמשמע שהתה קנויה לו שתי שנים ואי מהדר ליה מקמי הכי עובר בעשה: **מכורה ויוצאה.** ביובל וזה הלוקח איכה בעותיו: **אינה מכורה.** כל עיקר והמעות מוחזרין: **מכורה כבר.** קודם היובל (יד): אמה העבדייה יוצאה בסימני נערות כדתניא (קדושין דף ד.) ויצאה חנם (טו) אלו ימי נערות: **הפס.** בתו שמכר בקטנותה ויצאה בת מורין בסימני נערות לא הדרא ומזדבנא לעולם כדאמרינן (קדושין דף יח.) ואין אדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות דנפקא לן מבנגדו הה (טז) כיון שנגד הה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה הלכך יציאה גמורה היא ואיכא למימר ק"ו דאי מזדבנן לה בימי נערות דאינה מכורה אבל אדה היוצאה לבעלים ביובל הדרא ומזדבנא לאחר היובל אם ילדה הלכך בשנת היובל נמי דאי למוכרה ויוצאה לו בתנם: **אחר היובל.** משמע אחר היובל מיד: **שנים תקנה.** שאם תקנה שדה מהא בידך שתי שנים בעל כרמו של מוכר ואפילו הוא רוצה לפדותה: **לפי רוב השנים.** שיהיה עד היובל תרבה מקנתו ממכרה ביוקר שהרי עד היובל תהא קנויה לו אם לא יפדנה ולפי מעוט השנים ממכרה בזול כדי שלא תונה את חבירך. ומשמעינן מהכי קראי דמוכרין בין בסמוך ליובל (יז) שעבר בין מופלג ממנו כמה שנים: **למספר שני תבואות.** (יח) לאחר שתי שנים ליהדרה כלומר שהרי עד היובל תהא קנויה לו אם לא יפדנה ולפי מעוט השנים ממכרה בזול כדי שלא תונה את חבירך. **אינו.** שעבר בין מופלג ממנו כמה שנים: **למספר שני תבואות.** (יט) לאחר שתי שנים ליהדרה: **ואי מאי דתני אלא אבואות.** (כ) אלא אבואות שבשתי שנים: **אינו גואל לא קתני.** (כא) אינו גואל לא קתני אלא אינו מותר לגאול אלמא קסבר איסורא נמי איכא דאפילו קרקושי זווי נמי אסור ולא מיבעיא מוכר דקאי בעשה דכתיב במספר שני תבואות ימכר לך אלא אפילו לוקח נמי קאי בעשה דבעינן שנים תקנה וליכא איתמר המוכר שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר מכורה ויוצאה ושמואל אמר אינה מכורה כל עיקר מאי טעמא דשמואל קל וחומר ומה מכורה כבר יוצאה דלא אמרינן קל וחומר כי ה"ג תימכר ולרב לא אמרינן קל וחומר כי ה"ג והתניא יכול ימכור אדם את בתו כשהיא נערה אמרת קל וחומר ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר התם לא הדרא מיזדבנא הכא הדרא מיזדבנא מיתיבי אחר היובל שנים תקנה (כב) מלמד שמוכרין סמוך ליובל (כג) מופלג מן היובל מנין ת"ל לפי רוב השנים ולפי מעוט השנים ובשנת היובל עצמה לא ימכור ואם מכר אינה מכורה אמר לך רב אינה מכורה למספר שני תבואות אבל מכורה היא ויוצאה ואי איזדבוני מיזבנה תיקום ברשותיה עד בתר יובל ובתר יובל ניכליה שני תבואות ונידהדרה מי לא תניא אכלה (כד) שנה אחת לפני היובל משליימין לו שנה אחרת אחר היובל התם נחית לאכילה הכא לא נחית לאכילה אמר רב ענן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי חדא (כה) הך ואידך המוכר עבדו לעובד כוכבים או בחוצה לארץ יצא לחירות חדא הדרי זבינו וחדא לא הדרי זבינו ולא ידענא הי מיניה אמר רב יוסף ניחוי אנן מדתניא בברייתא המוכר עבדו בחו"ל יצא לחירות וצריך גט שיחרור מרבו שני ש"מ מדקרי ליה לשני רבו אלמא לא הדרי זבינו וכי קאמר שמואל הכא אינה מכורה ומעות חוזרין

המוכר. בשעת היובל. בזמן שהיובל נוהג: **פחות משתי שנים.** אבל לאחר שתי שנים אם יש רוצה לפדותה בעל כרמו של לוקח ונותן לו לפי מה שמכרה כדכתיב (ויקרא כה) ומשב את שני ממכרו שמחשב כמה שנים משמכרה עד היובל ומחלק הדמים לפי השנים כגון אם מכרה קודם היובל עשר שנים בעשר ליטרין נמצא שמכר פירות של כל שנה ושנה (א) בליטרא שהרי פחות מכירה אינה אלא עד היובל הלכך אם שהתה ביד לוקח ה' שנים ואח"כ בא מוכר לגאלה מנכה לו לוקח ה' ליטרין ליטרא לכל שנה שאכלה שכך עלה חשבון כשיגאל מתחילה (ב): **אינו עולה מן המנין.** השתי שנים להא שני תבואות כתיב שתי שנים הראויין לתבואה שהשה ביד לוקח אבל היתה שנה הראויה לתבואה וערה ולא זרעה לו הוכיחה שהגיחה בוהה ולא אפשרי' מיר לא עשה בה איהו אפשרי מנפשיה ועולה לו במנין שתי השנים: **אלא אבואות.** אותה (ג) העומדת בה בשעת קנייה ושתי תבואות בשתי שנים שהתה בידו: **גמ' אינו גואל לא קתני.** דליהוי משמע אינו דין שיכולו את הלוקח להחזיר לו בפדיון בפחות משתי שנים: **דאפילו קרקושי** (ד) **נמי אסור.** למוכר להראות זחין ללוקח כדי שיטעה בעניינו להחזירה לו: **שנים תקנה.** (ה) במספר שנים אחר היובל שהתה דמשמע שהתה קנויה לו שתי שנים ואי מהדר ליה מקמי הכי עובר בעשה: **מכורה ויוצאה.** ביובל וזה הלוקח איכה בעותיו: **אינה מכורה.** כל עיקר והמעות מוחזרין: **מכורה כבר.** קודם היובל (ו): אמה העבדייה יוצאה בסימני נערות כדתניא (קדושין דף ד.) ויצאה חנם (ז) אלו ימי נערות: **הפס.** בתו שמכר בקטנותה ויצאה בת מורין בסימני נערות לא הדרא ומזדבנא לעולם כדאמרינן (קדושין דף יח.) ואין אדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות דנפקא לן מבנגדו הה (ח) כיון שנגד הה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה הלכך יציאה גמורה היא ואיכא למימר ק"ו דאי מזדבנן לה בימי נערות דאינה מכורה אבל אדה היוצאה לבעלים ביובל הדרא ומזדבנא לאחר היובל אם ילדה הלכך בשנת היובל נמי דאי למוכרה ויוצאה לו בתנם: **אחר היובל.** משמע אחר היובל מיד: **שנים תקנה.** שאם תקנה שדה מהא בידך שתי שנים בעל כרמו של מוכר ואפילו הוא רוצה לפדותה: **לפי רוב השנים.** שיהיה עד היובל תרבה מקנתו ממכרה ביוקר שהרי עד היובל תהא קנויה לו אם לא יפדנה ולפי מעוט השנים ממכרה בזול כדי שלא תונה את חבירך. ומשמעינן מהכי קראי דמוכרין בין בסמוך ליובל (ט) שעבר בין מופלג ממנו כמה שנים: **למספר שני תבואות.** (י) לאחר שתי שנים ליהדרה כלומר שהרי עד היובל תהא קנויה לו אם לא יפדנה ולפי מעוט השנים ממכרה בזול כדי שלא תונה את חבירך. **אינו.** שעבר בין מופלג ממנו כמה שנים: **למספר שני תבואות.** (יא) לאחר שתי שנים ליהדרה: **ואי מאי דתני אלא אבואות.** (יב) אלא אבואות שבשתי שנים: **אינו גואל לא קתני.** (יג) אינו גואל לא קתני אלא אינו מותר לגאול אלמא קסבר איסורא נמי איכא דאפילו קרקושי זווי נמי אסור ולא מיבעיא מוכר דקאי בעשה דכתיב במספר שני תבואות ימכר לך אלא אפילו לוקח נמי קאי בעשה דבעינן שנים תקנה וליכא איתמר המוכר שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר מכורה ויוצאה ושמואל אמר אינה מכורה כל עיקר מאי טעמא דשמואל קל וחומר ומה מכורה כבר יוצאה דלא אמרינן קל וחומר כי ה"ג תימכר ולרב לא אמרינן קל וחומר כי ה"ג והתניא יכול ימכור אדם את בתו כשהיא נערה אמרת קל וחומר ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר התם לא הדרא מיזדבנא הכא הדרא מיזדבנא מיתיבי אחר היובל שנים תקנה (יד) מלמד שמוכרין סמוך ליובל (טו) מופלג מן היובל מנין ת"ל לפי רוב השנים ולפי מעוט השנים ובשנת היובל עצמה לא ימכור ואם מכר אינה מכורה אמר לך רב אינה מכורה למספר שני תבואות אבל מכורה היא ויוצאה ואי איזדבוני מיזבנה תיקום ברשותיה עד בתר יובל ובתר יובל ניכליה שני תבואות ונידהדרה מי לא תניא אכלה (טז) שנה אחת לפני היובל משליימין לו שנה אחרת אחר היובל התם נחית לאכילה הכא לא נחית לאכילה אמר רב ענן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי חדא (יז) הך ואידך המוכר עבדו לעובד כוכבים או בחוצה לארץ יצא לחירות חדא הדרי זבינו וחדא לא הדרי זבינו ולא ידענא הי מיניה אמר רב יוסף ניחוי אנן מדתניא בברייתא המוכר עבדו בחו"ל יצא לחירות וצריך גט שיחרור מרבו שני ש"מ מדקרי ליה לשני רבו אלמא לא הדרי זבינו וכי קאמר שמואל הכא אינה מכורה ומעות חוזרין

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פי"ח מהל' שמטה ויובל הלכה טו:
ב ב מיי' שם הלכה י:
ג ג מיי' שם הלכה יא:
ד ד מיי' שם הלכה ו:
ה ה מיי' שם הלכה יט:
ו ו מיי' שם הלכה יא:
ז ז מיי' פי"ב מהלכות ערכין הלכה ה:
ח ח מיי' פי"ח מהלכות שמטה הלכה יב:
ט ט מיי' פי"ח מהלכות ערכין הלכה (ח) ו (טוש"ע י"ד סי' רכז סעיף ב סק:)
י י מיי' פי"ח מהלכות שמטה הלכה יא:

מוסף רש"י

מכורה ויוצאה. לבעלים מיד וזכו בפקיע מעותיו (ב"מ מז:). אינה מכורה כל עיקר. והמעות מחוזרין (ב"מ ב:). יכול המכור כו' ומה מכורה כבר יוצאה. עכשיו כיון שהגיע ימי נערות, כדאמרינן (קדושין ד.) ויצאה חנם אלו ימי נערות (קדושין מז:). אינו דין שלא תימכר. לאחר כשיגיע נערה מהאי טעמא, שאם מכורה כבר יוצאה עכשיו (שם). יצא לחירות. אם כתב מן הכסף לו אקנטוטו כ"ד לפדותו וכשיפדנו לא יקחנבנד לו יקנם חכמים הוא הוא הפקיעו מן המלוה, וקן לחר"ל יצא לחירות מפני שהוליאו מאדון לחר"ל (ב"מ מב:). הדא הדרי זבינו. מחזא אמר דהדרי זבינו ומחוזרת המעות לנוקח (שם מח:). וחדא לא הדרי. אלא אינה לוקח מעותיו (שם). ולא ידענא הי מיניה. ולא"ת אי לשמואל נמוכר שהיו לא הדרי זבינו ואינה מלא מעות ולא מעות אלא מעות אלא מעות אל